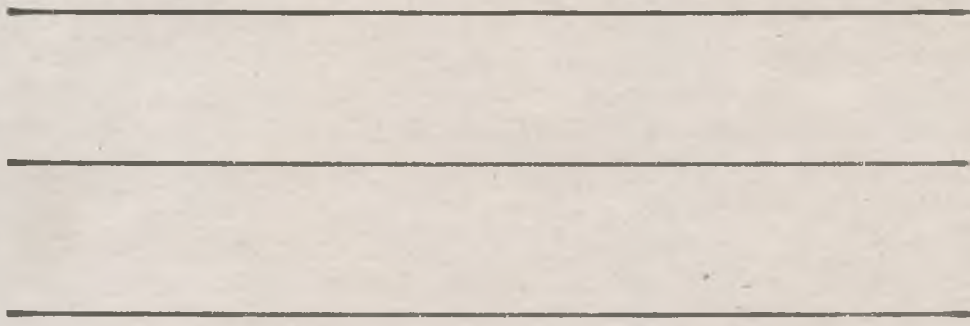

ul. Garbary 2
AK@um.torun.pl
FON 870502736

Biuro Muzeum Pomorskiej Armii Krajowej
i Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

MORIAŁ
M. Wittek

ZHP
ORZEK BIŁY

+ 1940 fot. kiero
WĄTKA Zofia

3262/WSK
1

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — T. 3262 / 4SK

Węttta Zofia

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja właściwa ✓ k. 3, s. 1-3

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —

I/3 – Inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”): —

III/1 – dot. rodziny relatora —

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939–1945) —

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja —

.....
.....
.....
.....

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] —

VI. Fotografie ✓ ksero srt 2

I₁ Relacje

- Biogram Z. Wątyły, [br. autora], [b-d.], rkp, kopia, k. 1, s. 1
- B. Orlicz, Zofia Wątyły, [b-d.], mps, kopia, k. 2, s. 2-3

Zofia Wątył
2-ty Komendantka
Hulca Żeńska-
go ZHP,
rozstrzelana
z całą rodziną
w Skarżysku
-Bór 12.02.40

Maria Wętko - matka

urodz. 24.01.1883r.

Janina Wętko -

urodz. 3.11.1915r

Wacław Wętko - urodz. 16.06.1918, areszt. 7/8.02.40r, strac. 20.04.40r we Firdysie

Zofia Wętko

2-ca komendantki reńskiego kwatera ZHP

urodz. 17.03.1906 w Skarżysku-Straw.

areszt. 7/8.02.1940r.

strac. 12.02.1940r

we Bore

T. 3260/1000

1/1/1

Prodirme Hgflygel zostala arestowana przez Gestapo we wrześniu w Rueden

Opom - material do organizacyj "Oriel Rialy" "Godinaa skenfuictangy neyryi"

materyjnych propagandowych akcja odnowy i wzajemny powiązaniem "Tajny" litera neistoyssy zewny polny (mapa Polny), Ponadto ukłaki o tematyce powno-

tyjemy. Arestowane matky Mary i meki opato SG-58 lat, symas Hrodzylane

Jerzego, corki Jofis, Jauing, Kozimierz-t. haczeki. Jofie melokeluna abtymie

duzokielce 2MS, b. 2-ae kom-ta iwickiego klupca, melokeluna krowikarte, pelne powywie

i oddawie me nee organizacyj iarewkay. Oprisyge i krowie dzieje sary danyty

piere o mychrosomni patriotycznym melokelny haczekay, czoje jnyfelowy, ze Kaczek

jest kuzymy fikcyjny charakter. Nie dei dymiego, ze melu melokelny ludu

podobnyel prole s'it i krowe melokelny getepowielny skangli me myszkowic roole-

ma. Jeli dynamizm, zmys do walki i skupowitem hi kleronabim zostal czojny

mar i ich melokelny rysem i opiere J'inywie. Tak traktowaly ich spawimel do

iprawy polskoy patriotyzme mofny me iwanuel cel prsoune pmer wgrimow.

Jofie, Jauing, Jery melokelny pro myreku sedy Dowiniego. Ktoing yielnoe do shony

a strabere, 25 dym 12 lutego zymy i krowe melokelny egrebrigi iia Bore.

9 lutego 101. odstawpofanowe wgrimow do nowowarskiego wgruene. i krowy gmfy

kafo 500 eok moshelane 360, porokelnyk jenerowimo do Radomia. W kowikun 10

trawono me Fidejy Mary i corky (wajmiodony) Kozimierz. Sym W'ianchylas (284).

ostat moshelony me Fidejy 4.07. 1940. Jofie podiwes i'ledikho wawonowakle

i manifestacyjnie, probelune folk Hysocika, ze co ludy myf'akowu zle drokto-wene.

el. Maryi Sot'ymak, Jofie Hgflygel (krotowey), Wrasuli Salawu uelny).

Bolesław Orlicz

Zofia Wąty

Druhna Zofia Wąty urodziła się 17 września 1906 r. w Kamiennej (gm. Bliżyn, pow. konecki). Działaczka harcerska. Pochodziła z rodziny robotniczej. Ojciec pracował jako palacz na kolei, matka Maria dorabiała praniem u ludzi. Zofia miała sześcioro rodzeństwa, czterech braci: Waclaw (najstarszy miał już własną rodzinę), Władysław (ur. 29 XI 1911 r.), Jerzy (ur. 26 V 1922 r.) i Stanisław (najmłodszy – miał 12 lat) oraz dwie siostry: Janina (ur. 3 XI 1915 r.) i Kazimiera (ur. 16 VI 1918 r.). Dom rodzinny Wątów znajdował się przy ul. Józefa Piłsudskiego 143 (dziś ul. 1-go Maja).

Zofia od najmłodszych lat przejawiała duży zapal do nauki. Po ukończeniu szkoły powszechnej dalszą naukę podjęła w Gimnazjum im. Augusta Witkowskiego w Skarżysku-Kamiennej. Ukończenie szkoły średniej przez dziecko z rodziny robotniczej w tamtych czasach było czymś niezwykle, prawie luksusem. Matura stanowiła o awansie społecznym. Najpierw pracowała krótko w prywatnym biurze, a następnie została pracownicą umysłową w Państwowej Fabryce Amunicji w Skarżysku-Kamiennej.

Do harcerstwa wstąpiła w trzynastym roku życia. Cała jej rodzina związana była z harcerstwem. Na początku była zuchem I gromady a później harcerką. Będąc jeszcze uczennicą najwięcej serca oddała pracy z zuchami. Przez pewien czas zajmowała się równolegle dwiema drużynami harcerek: I Gimnazjalną i trzydziestosześcioletnią Drużyną im. Adama Mickiewicza przy Szkole Powszechnej na Wytwórni (dziś SP 3). Pod koniec lat dwudziestych i w ciągu lat trzydziestych była członkinią Komendy Hufca Żeńskiego – pełniła funkcję sekretarki a później zastępczyni komendantki hufca Jadwigi Barańskiej. Pracowała w Kole Starszych Harcerek. Zaangażowana była także w innych organizacjach jak PCK, POW „Strzelec”, które przygotowywały do obrony cywilnej na wypadek wojny. W październiku 1939 r. wstąpiła do tajnej organizacji „Orzeł Biały”.

Druhna Zofia była małego wzrostu i drobnej budowy ciała, ale nadzwyczaj rozwinięta umysłowo. Wychowana w atmosferze patriotycznej domowego ogniska. Wszystkie wartości etosu harcerskiego były jej bliskie, a szczególnie służba dla ojczyzny. Z natury sumienna, obowiązkowa i pracowita swoją działalnością podnosiła poziom intelektualny, sprawnościowy i fizyczny dziewcząt. Wiele pracy włożyła w organizowanie kolonii i obozów dla harcerek. Była współorganizatorką wielu ciekawych imprez: gawęd przy ognisku, wycieczek krajoznawczych śladami walk powstańców 1863 r., śladami przemysłowej działalności Stanisława Staszica w Staropolskim Okręgu Przemysłowym. Organizowała imprezy artystyczne z okazji rocznic historycznych i zawody sprawnościowe.

Druhna Zofia próbowała również swych sił pisarskich i reżyserskich. Swój talent pisarski potwierdziła jako kronikarka Żeńskiego Hufca Harcerskiego. W 1928 r. rozpoczęła pisanie pamiętnika - kroniki o życiu harcerek skarżyskich począwszy od 1918 r. Wtedy powstała pierwsza Drużyna Żeńska im. Emilii Plater. Ten historyczny dokument, dzięki ojcom franciszkanom, przetrwał piekło okupacji w klasztorze. Kronika działalności żeńskiej organizacji harcerskiej w okresie międzywojennym po wojnie została wywieziona przez jedną z harcerek do Warszawy i dalsze jej losy są nieznane. Na jednej ze stron kroniki autorka określiła harcerstwo jako wielką „kuźnię charakterów”. Słowa te sprawdziły się już w pierwszych miesiącach okupacji niemieckiej.

W 1929 r. druhna Zofia reżyserowała napisane przez siebie przedstawienie pt. *Harcerski dzień w obozie*. Harcerze seniorzy pamiętają ją i z innych przedstawień jej autorstwa wystawianych na scenie przyfabrycznego Klubu „Promień”.

I/1/3

W okresie kampanii wrześniowej 1939 r. działa w Harcerskim Pogotowiu Wojennym. Kierowała pracą harcerek przy organizacji kwater prywatnych dla żołnierzy powracających z wojny, troszczyła się o zaopatrzenie ich w pościel i inne rzeczy pierwszej potrzeby.

W dniu 29 stycznia 1940 r. o godzinie 8.00 rano nieznaną cywil (konfident) przyprowadził żandarmów niemieckich do domu Wątych. Niemcy w czasie rewizji znaleźli plakat propagandowy z łapą Hitlera nad Polską. Aresztowani zostali: matka Maria, Zofia, jej siostry Janina i Kazimiera oraz bracia Władysław i Jerzy. Po krótkim pobycie w siedzibie żandarmerii przy ul. Hauptstrasse (przed wojną ul. J. Piłsudskiego, a po wojnie Centrum Zdrowia przy ul. 1-go Maja) przewieziono ich do więzienia-katowni w Szkole Powszechnej Nr 1, gdzie urzędował Sąd Specjalny gestapo – składał się z trzech oficerów SS – ekspedycja karna z Krakowa. Po torturach zapadały wyroki śmierci. Zofię, Janinę i Jerzego Wątych rozstrzelano w lesie na Borze 12 lutego 1940 r. I tam spoczywają w zbiorowej mogile.

Matkę Marię, siostrę Kazimierę i brata Władysława przewieziono z grupą więźniów (60 osób) do Radomia i stracono na Firleju 4 VII 1940 r. Ocalał brat Wacław – mieszkał oddzielnie i dziwnym przypadkiem brat Stanisław. W momencie aresztowania rodziny Stanisław wracał do domu. Stojący w drzwiach żandarm, po uprzednim rozejrzeniu się wokół, zepchnął chłopca ze schodów i kazał uciekać.

Druhna Zofia Wąty pośmiertnie została odznaczona Krzyżem za Zasługi dla ZHP z Rozetą-Mieczami przez Główną Kwaterę Związku Harcerstwa Polskiego. Odznaczenie odebrał brat Wacław Wąty w dniu 20 XI 1984 r. na uroczystej sesji historycznej poświęconej konspiracyjnej działalności skarżyskich harcerek i harcerek w okresie II wojny światowej.

Bibliografia

1. *Harcerskie spotkania z historią (1939 – 1945)* – Skarżysko-Kamienna, 1984
2. Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk – *Harcerki 1939 – 1945*, wyd. II, PWN, Warszawa 1983
3. Komenda Chorągwi ZHP im. Stefana Żeromskiego w Kielcach – *Z dziejów harcerstwa na Kielecczyźnie* – materiały z sesji historycznej, redakcja Andrzej Rembalski, Kielce – Sielcia 2 – 3 X 1982
4. *Kronika Krystyny Wojciechowskiej, w: kronika Orła Białego*, wyd. Muzeum im. Orła Białego, Skarżysko-Kamienna 2009
5. Stanisław Michnowski – *Początki konspiracji w Skarżysku-Kamiennej (1939 – 1941)*, w: *Przegląd Historyczno-Wojskowy*, Rok VII (LVIII)
6. Andrzej Rembalski – *Kalendarium harcerstwa na Kielecczyźnie (1977 – 1987)*, Kielce 1982
7. Związek Harcerstwa Polskiego – *Śladami walczących harcerek*. Materiały Sesji Historycznej Hufca ZHP (20 X 194), zebrali i opracowali: Barbara Piątek i Janusz Sieczka. Druk w: *Nasze Słowo* Nr 14-15 (1271-1273), Skarżysko, grudzień 1984. Rok XXXII (gazeta Zakładów Metalowych „Mesko”)

Bolesław Orłowski

WATKA Zofia